

Stavebnictví potřebuje záchrannou strategii

SPS navrhuje 8 klíčových kroků, jak odvrátit personální kolaps

Praha 30. května 2025 – České stavebnictví se řítí do hluboké personální krize, kterou už nelze řešit dílčími kroky. Chybějí tisíce řemeslníků, techniků i projektantů. Pokud stát nezajistí systematickou podporu technických oborů, nebude mít za pár let kdo realizovat ani klíčové veřejné zakázky. Odborníci, zástupci škol i představitelé průmyslu se na tom shodli na konferenci NextGen Builders, kterou za podpory MPO uspořádal Svaz podnikatelů ve stavebnictví (SPS) a Národní centrum Stavebnictví 4.0.

Podle aktuálních dat SPS chybí každoročně českému stavebnímu trhu zhruba 40 % potřebných absolventů učňovských oborů, téměř 80 % středoškoláků s maturitou a bezmála 60 % vysokoškolsky vzdělaných odborníků. Celkově bude v odborných technických profesích do pěti let chybět přes 74 000 pracovníků. Pokud se tento trend nezastaví, ohrozí to nejen růst sektoru, ale i plnění strategických cílů státu.

„Poptávka firem meziročně roste o 18 %, ale muži v produktivním věku jsou z trhu prakticky vyčerpáni. Jejich ochota ke změně zaměstnání je minimální a víc než pětina inzerátů zůstává zcela bez reakce,“ uvedl analytik Alma Career **Tomáš Ervín Dombrovský**. Řešení podle něj může být v efektivnějším využití stávajících kapacit, investicích do digitalizace a snaze udržet zkušené lidi v práci i v důchodovém věku. V tom jsou ale české firmy zatím extrémně podprůměrné.

Problematické doplňování stavů potvrdila i společnost OHLA ŽS: **„Při náboru na odborné pozice často evidujeme nedostatek relevantních reakcí. Zaslané životopisy mnohdy neodpovídají požadavkům uvedeným v inzerátu a profily kandidátů nejsou vhodné pro dané pozice. Zkoušíme nejrůznější vyhledávací nástroje, ale zejména u odborných profesí, jako jsou zedníci nebo tesaři, jsou reakce stále nedostatečné,“** řekla HR manažerka společnosti **Lenka Slouková**.

Cizinci jako řešení? Pomáhají, ale systém pokulhává

Jednou z možných cest, jak personální nedostatek zmírnit, je zaměstnávání cizinců. Podle dat SPS tvoří největší podíl zahraničních pracovníků ve stavebnictví Ukrajinci. Z celkových 415 000 osob působících v oboru jich je 45 000, tedy víc než desetina.

Jak ovšem upozornila **Karin Bílková** ze společnosti Strabag, zaměstnávání zahraničních pracovníků nese i řadu výzev: **„Bez Ukrajinců bychom byli ztraceni, ale potřebujeme konečně fungující systém spolupráce s cizinci. Problémem je i jazyková bariéra –**

zejména v manuálních profesích je obtížné se domluvit. Mnozí neumějí česky ani anglicky a škody z nedorozumění pak mohou být značné.“

Současný proces přijímání zahraničních pracovníků navíc podle odborníků trvá dlouho a postrádá flexibilitu. Podle místopředsedy Poslanecké sněmovny **Karla Havlíčka** by řešením mohl být tzv. reverzní systém: **„Podporuji myšlenku, abychom zahraniční zaměstnance přijímali co nejrychleji. Až poté podrobně prověříme, zda splňují všechny podmínky, a případně je propustíme.“**

Sanovat chybějící kapacity českého stavebnictví ze zahraničí zjevně může pomoci jen částečně. I proto se odborníci shodli, že klíčem je vzdělávání vlastních odborníků. Trend je však opačný.

Mladé děsí matematika, technickým oborům se vyhýbají

U mladé generace se rostoucímu zájmu těší především humanitní obory, což potvrzují i statistiky ČSÚ. **„Zatímco celkový počet studentů VŠ vzrostl od roku 2001 o 55 %, počet studentů univerzitních technických oborů naopak klesl o 27 %. Pokud se tento trend nezmění, bude významně ohrožen nejen rozvoj sektoru, ale i celý průmysl,“** upozornil technický ředitel SPS **Pavel Ševčík**.

Podobně alarmující vývoj je vidět i na technicky zaměřených středních školách. Zejména ty mimopražské aktuálně vypisují druhá a třetí kola přijímacího řízení – a to navzdory tomu, že se nacházíme na vrcholu populačně silných ročníků.

Od studia mnohé žáky odrazuje náročná matematika, což potvrdila i ředitelka SPŠ Dušní **Marie Plíhalová**. **„Úroveň znalostí žáků devátých ročníků se velmi liší a mnohdy nestačí ke splnění našich limitů. A to jsme latku oproti dřívějšímu snížili.“** I proto zástupci středních škol volají po pravidelném testování na základních školách.

Zájem o řemeslné a technické obory ovšem klesá i v důsledku nedostatku praktické výuky na ZŠ a často zkreslených představ žáků i jejich rodičů.

Dětem chybí kontakt s řemeslem, pomáhají soukromé projekty

Řada žáků základních škol bohužel nemá ponětí, co technické profese obnášejí. Dříve běžné dílny z výuky zmizely a s manuálními pracemi se mnohé děti nesetkají ani doma. Osvětu do škol tak přinášejí velké stavební firmy a jimi financované vzdělávací iniciativy.

Například projekt **Stagram** představuje obor dětem přímo ve školách. **„Zorganizujeme přednášku zdarma, žáci se dozví, jak funguje stavba, jaké profese jsou potřeba. Díky tomu**

si část z nich poprvé dokáže obor představit jako možnou budoucnost," popisuje zakladatel **Tadeáš Salaba**.

Podobně se osvědčily také workshopy **Profimentora řemesel Michala Baláže** spolupracujícího s SPS. Díky němu si děti přímo ve výuce vyzkouší práci s různými nástroji. „*Děti jsou z toho nadšené, o workshopy je ohromný zájem,*“ říká odborník.

O budoucnosti rozhodnou děti ze školek

Jakkoli se diskutující shodli na nutnosti spolupracovat se základními školami, budoucnost českého stavebnictví podle nich leží na ještě mladší generaci.

„*Musíme se zaměřit na děti, které jsou teprve ve školkách. O stavebnictví zatím nich netuší, ale budou to právě ony, kdo ve finále bude stavět strategické projekty, jako jsou nové jaderné zdroje, vysokorychlostní tratě či dostupné bydlení,* uvedl **Radoslav Sovják**, ředitel Národního centra stavebnictví 4.0.

Kvůli klesající demografické křivce **v dalších letech případnou na každého absolventa dva lidé odcházející do důchodu**. Volba profese mladých lidí proto bude ještě důležitější než dnes.

Proč zvolit technický nebo řemeslný obor?

- „*Pokud je něco vzácné, stojí to hodně. Už teď je jasné, že kvalitních řemeslníků bude nedostatek. Jejich ohodnocení tedy logicky bude růst,*“ uvedl personální ředitel společnosti Metrostav **Ladislav Profota**.
- „*Zatímco ‚měkké‘ obory se kvůli AI otřásají v základech, pracovníky stavebnictví umělá inteligence jen tak nenahradí,*“ doplnil náměstek ministra MŠMT **Jiří Nantl**.
- „*Stavebnictví dává lidem možnost podílet se na rozvoji bezprostředního okolí a pozorovat hmatatelné výsledky své práce, které tu přetrvávají desítky let*“ uzavřela personální ředitelka firmy Hochtief **Kateřina Kopecká**.

Bez podpory STEM oborů se nehneme

Zástupci firem i škol se shodli, že technické a řemeslné obory musí být vnímány jako strategická priorita státu. „*Potřebujeme strategické řízení vzdělávacího systému, koordinaci mezi školami, firmami a státem, podporu kariérního poradenství, rozvoj duálního vzdělávání a více ukázek dobré praxe,*“ shrnul prezident SPS **Jiří Nouza**.

Podporu technického vzdělávání jako prioritu vyzdvihl i bývalý ministr školství a současný předseda Rady Národního akreditačního úřadu pro VŠ **Robert Plaga**: „*Investice do školství se vyplatí i na dluh. Výsledky se projeví s odstupem, ale multiplikačně to pak státu přinese*

*peníze. **Vláda musí zvednout téma jako celek – komunikovat s firmami, rodiči, zatraktivnit systém lepšími odměnami.***

SPS doporučuje těchto 8 klíčových kroků

- 1.** Zdůrazňovat roli stavebnictví coby oboru s trvalou perspektivou pracovního uplatnění, bez kterého nemohou být splněny strategické cíle ČR.
- 2.** Přizpůsobit veřejnou podporu řemeslného a technického vzdělávání potřebám stavebnictví a průmyslu, aby Česká republika neztratila konkurenceschopnost.
- 3.** Podporovat klíčové řemeslné a technické obory formou stipendií a dalších pobídek – i ve spolupráci se zaměstnavateli.
- 4.** S využitím zahraničních zkušeností inovovat výuku a pracovat na zavedení duálního systému vzdělávání.
- 5.** Nastavovat systém vzdělávání a kapacitu škol v souladu s potřebami zaměstnavatelů.
- 6.** Aktivně podporovat vzájemná partnerství firem, škol a žáků.
- 7.** Zvýšit informovanost rodičů a žáků prvního a druhého stupně škol o stavebnictví.
- 8.** Snížit administrativní, finanční a časovou zátěž povolovacího procesu pro studenty a pracovníky ze zahraničí, podporovat dlouhodobé pobyty.

Věra Kubátová

Tisková mluvčí Svazu podnikatelů ve stavebnictví

Tel.: + 420 775 708 019

e-mail: kubatova@sps.cz

Konference NextGen Builders vznikla za podpory těchto partnerů: Asociace pro rozvoj infrastruktury, Česká agentura pro standardizaci, Ohla ŽS, Leube, Metrostav, Strabag, Hochtief **a ve spolupráci s projekty:** Stagram, Profimmentor řemesel, Kým budu, Nadační fond Respect. **V pozici mediálních partnerů akci podpořily časopisy:** Stavebnictví, Konstrukce, Silnice a železnice.

O SPS:

Svaz podnikatelů ve stavebnictví je dobrovolnou zájmovou organizací a zároveň vrcholným představitelem českého stavebnictví. Jako lídr stavebního průmyslu garantuje svým členům zastupování oboru na nejvyšší možné úrovni. Udržuje povědomí státních orgánů o stavebnictví jako důležitém ekonomickém pilíři se širokým multiplikačním dopadem a dále o významu jeho jednotlivých segmentů pro konkurenceschopnost.

Bližší info viz www.sps.cz.

O Národním centru Stavebnictví 4.0 (NCS 4.0) a Stavební Gramotnosti (StaGram)

Národní centrum Stavebnictví 4.0 je akademicko-průmyslová platforma zaměřená na modernizaci českého stavebnictví. Jeho cílem je podpora digitalizace, automatizace a udržitelných technologií ve stavební praxi. Sdružuje univerzity, firmy a odborné instituce a působí jako inovační a koordinační uzel pro výzkum, vývoj a transfer technologií. NCS 4.0 je součástí Českého institutu informatiky, robotiky a kybernetiky (CIIRC) ČVUT v Praze. Více na: www.ncs40.cz

Stavební Gramotnost je vzdělávací projekt zaměřený na žáky základních škol a gymnázií, jehož cílem je přiblížit svět moderního stavebnictví mladé generaci. Pomocí interaktivních workshopů a přednášek vedených studenty technických vysokých škol program inspiruje děti k zájmu o technické obory. Od září 2024 navštívil přes 90 škol a oslovil více než 3000 žáků. Projekt vznikl za podpory Národního centra Stavebnictví 4.0 a ve spolupráci s předními univerzitami a stavebními firmami. Více na: www.stagram.cz